

GOK CONFERENTIE
De lat hoog... voor iedereen!

Van harte welkom op onze conferentie 'De lat hoog... voor iedereen!'

Werken aan gelijke onderwijskansen is een belangrijke opdracht voor elke school. De lat voor iedereen hoog leggen, en kansen bieden aan elke leerling om tot maximale ontplooiing te komen, ongeacht zijn of haar herkomst of geslacht, behoort tot een van de grootste uitdagingen van ons onderwijs.

Met deze conferentie blikken we niet alleen terug op zes jaar GOK-werking, maar kijken we ook naar de toekomst. In een reeks boeiende bijdragen worden uiteenlopende aspecten van gelijke onderwijskansen uitgediept met experts en ervaringsdeskundigen. Deze conferentie wil ook een platform zijn voor ontmoeting en uitwisseling met collega's.

Namens het gehele team van het Steunpunt GOK wensen wij u alvast een inspirerende conferentie toe!

Kris Van den Branden, Ferre Laevers, Piet Van Avermaet
Directie Steunpunt GOK

PROGRAMMA

	Aula Pieter de Somer	De Valk Aula 01.25	De Valk Aula 01.01
		STROOM TAALBELEID	STROOM BREED EVALUEREN
8.30 - 9.30 u.	Onthaal		
9.30 - 10.20u.	Plenaire lezing (Kris Van den Branden)		
10.45 - 12.00u.		Ronde 1: Taal, taal en nog eens taal!	Ronde 1: Hoe kan 'anders evalueren' het verschil maken op school?
12.00 - 13.00u.		Lunch (inkomhal)	
13.00 - 14.10u.		Ronde 2: Wie is er bang voor meertaligheid?	Ronde 2: Waar liggen de talenten van je nieuwe leerlingen?
14.20 - 15.30u.		Ronde 3: Zeg eens AAA!	Ronde 3: Controlefreaks: to be or not to be?
15.40 - 16.30u.	Plenaire lezing (minister Frank Vandenbroucke)		
16.30u.	Receptie		

De Valk Aula 01.31	De Valk Aula 01.13	De Valk sem. lokaal 01.08	De Valk Aula 01.07
STROOM	STROOM	STROOM	STROOM
SCHOOL & OUDERS/...	BELEIDSVOE- REND VERMOGEN	KRACHTIGE LEEROMGEVING	BREDE SCHOOL
Ronde 1: Ouders in (inter)actie!	Ronde 1: Gelijkgestemd op weg?	Ronde 1: Inbreken in de klas... kleuteronderwijs	Ronde 1: Een Brede School, wat is dat?
Ronde 2: Doorstroming & oriëntering	Ronde 2: Niets gaat vanzelf.	Ronde 2: Inbreken in de klas... lager onderwijs	Ronde 2: De handen in elkaar!
Ronde 3: School en ouders: partners of concurrenten?	Ronde 3: Ervaren loodsen, met en tegen de stroom.	Ronde 3: Inbreken in de klas... secundair onderwijs	Ronde 3: De Brede School inhoudelijk uitgedaagd

PLENAIRE LEZING DOOR KRIS VAN DEN BRANDEN
De lat hoog... voor iedereen!
9.30u – 10.20u.

Vanaf eind september 2008 kan u de lezing van Kris Van den Branden nalezen op:
www.steunpuntgok.be/delathoogvoorieedeen

Daar vindt u ook alle presentaties van deze conferentie in digitale vorm.

RONDE 1: TAAL, TAAL EN NOG EENS TAAL!
Een taalbeleid implementeren in de basis- en secundaire school
10.45u – 12.00u.

Taal is alom aanwezig op school. Niet enkel in de les Nederlands komt taal aan bod, ook in andere vakken wordt gebruik gemaakt van taal om instructies te geven, om vraagstukken te doorworstelen, om teksten te kunnen begrijpen, om tijdens groepswork in interactie te treden met elkaar, om een stappenplan te ontwikkelen en uit te voeren, om een toets op te lossen, ... Ook leerkrachten maken onderling gebruik van taal en in communicatie naar ouders toe komt taal, geschreven en gesproken, veelvuldig aan bod.

Een goed taalbeleid is dan ook een handig instrument binnen het GOK-beleid van een school. Het is essentieel dat elke school tracht om taal zo toegankelijk mogelijk te maken voor haar leerlingen en hun ouders. De abstracte taal waarmee er op school naar de werkelijkheid wordt gekeken, vormt immers voor veel leerlingen een groot struikelblok dat hen belet om van het onderwijs te profiteren. En meestal zijn het net de doelgroep leerlingen, zowel anderstalige als Nederlandstalige kinderen, die het minst vertrouwd zijn met het typische schoolse taalgebruik.

Een goed taalbeleid houdt rekening met verschillende kwaliteitscriteria, waar alle kinderen wel bij varen. De criteria houden rekening met de na te streven doelstellingen, de didactische aanpak in de klas en het proces waarbinnen een taalbeleid vorm krijgt. Een taalbeleid is immers geen kant-en-klaar document dat zegt hoe het moet, maar weerspiegelt wel een zoektocht van een school in het taalvaardiger maken van haar leerlingen en de stappen die het team daartoe onderneemt. Tijdens deze bijdrage gaan we in op de vraag 'Wat is taalbeleid?' en 'Waarom is taalbeleid nodig?'. Daarnaast worden de belangrijkste aandachtspunten van een goed taalbeleid besproken. We hebben daarbij specifiek aandacht voor valkuilen.

Hoewel elk goed taalbeleid ontstaan is binnen een specifieke schoolcontext, kunnen we veel leren van de ondersteuning die het Steunpunt GOK biedt aan scholen bij de uitwerking en implementatie van hun taalbeleid. Deze ervaringen willen we jullie niet ontnemen. Daarom tonen we jullie getuigenissen van scholen, zowel basis als secundair onderwijs, die op weg zijn met hun team om een degelijk en gedragen taalbeleid uit te bouwen.

Jozefien Loman, Patrick Stubbe en Tom Verheyen van het Steunpunt GOK

Contact

fien.loman@arts.kuleuven.be
patrick.stubbe@arts.kuleuven.be
tom.verheyen@arts.kuleuven.be

RONDE 2: WIE IS ER BANG VOOR MEERTALIGHEID?**Debat****13.00u – 14.10u.**

In het GOK-beleid wordt terecht veel nadruk gelegd op taalvaardigheidsonderwijs Nederlands: schoolse taalvaardigheid in het Nederlands is nu eenmaal belangrijk voor leerlingen om mee te kunnen in het onderwijs. Ook de vaststelling dat de leerlingenpopulatie in het Vlaams Onderwijs steeds meertaliger wordt is een feit waar niemand omheen kan. Waar de meningen blijven uiteenlopen is het antwoord op de vraag welke plaats die meertaligheid dan in het onderwijs moet krijgen. Volgens de enen kan het inzetten van de thuistaal van leerlingen een faciliterende factor zijn voor de ontwikkeling van de taalvaardigheid in het Nederlands; anderen vrezen dat het inzetten van de thuistaal net ten koste van die taalvaardigheid Nederlands zal gaan. Het debat wordt vaak gevoerd vanuit angsten die op onzekerheid zijn gebaseerd: blijven leerlingen wel bij de les als ze in hun eigen taal mogen overleggen, leidt het toelaten van de eigen taal niet tot een brabbeltaaltje, ...?

Een korte voorstelling van het Thuistaalproject in vier Gentse basisscholen zal de aanzet vormen voor een debat. Daarin laten we een aantal actoren aan het woord die dagelijks met het thema te maken hebben (beleidsmakers, mensen uit het onderwijsveld, ouders, ...) en zoeken een antwoord op de vraag: "Vormt het gebruik van de thuistaal in de klas echt een bedreiging, of kan ze worden benut als steiger voor het leren?"

Hilde De Smedt, Foyer

Machteld Verhelst, Centrum voor Taal en Onderwijs, K.U.Leuven

Paul Geerts, directeur IMS Borgerhout

Saban Gök, lid schoolraad Basisschool De Mozaïek, Gent

moderator: Gunther Van Neste, coördinator Huis van het Nederlands, Brussel

introducee: Katrien Bultynck (Centrum voor Taal en Onderwijs, K.U.Leuven) en Sven Sierens (Steunpunt Diversiteit en Leren, UGent)

Contact

katrien.bultynck@arts.kuleuven.be

machteld.verhelst@arts.kuleuven.be

sven.sierens@ugent.be

RONDE 3: ZEG EENS AAA!**MILOS meet spreekvaardigheid in de lagere school
14.20u – 15.30u.**

Van leerlingen wordt verwacht dat zij een aantal eindtermen met betrekking tot spreken onder de knie hebben op het einde van de lagere school. Maar meetinstrumenten die spreekvaardigheid in kaart brengen op een objectieve manier zonder al te veel tijd in te nemen, zijn niet bepaald talrijk. Nochtans is een inschatting van spreekvaardigheid wel nodig, want de mate waarin een leerling spreekvaardig is, wordt vaak nog als indicator gezien voor diens taalvaardigheid Nederlands. Spreekvaardigheid in kaart kunnen brengen in de lagere school is dus erg belangrijk. Daartegenover staat het feit dat spreekvaardigheid 'vatten' een bijna onmogelijke opgave is. Dat komt omdat spreken een complexe productieve vaardigheid is die zo vluchtig en individueel verschillend is dat die moeilijk volledig objectief beoordeelbaar is.

Het Centrum voor Taal en Onderwijs (K.U.Leuven) heeft in opdracht van Voorrangbeleid Brussel het instrument MILOS ontwikkeld voor de beoordeling van spreekvaardigheid, met de eindtermen Nederlands als referentiepunt. Uit deze eindtermen werden de meest relevante geselecteerd voor 'schoolse taalvaardigheid' in strikte zin. Na een grondige literatuurstudie werden voor de geselecteerde eindtermen spreektoetsen ontwikkeld die samen het evaluatie-instrument MILOS omvatten. MILOS wordt zowel in het 2de als in het 5de leerjaar afgenomen in het hele Vlaamse onderwijs.

Op basis van de behaalde scores op al de verschillende toetsen, wordt er in kaart gebracht of de leerlingen al dan niet voldoende spreekvaardig zijn om de schoolloopbaan met succes te doorlopen. Leerlingen die een risico vormen om achterop te geraken zullen intens gevolgd moeten worden en als er sprake is van een werkelijk probleem, moet er remediërend opgetreden worden. Omdat MILOS op twee tijdstippen ingezet wordt kan er ook aangetoond worden of er al dan niet vooruitgang wordt geboekt.

MILOS ambieert dus op een zo objectief mogelijke manier verschillende minder gemakkelijk te scoren elementen samen te brengen om enerzijds het spreekvaardigheidsniveau van een bepaalde leerling of klas te kunnen bepalen, en anderzijds vooruitgang te kunnen aantonen. MILOS helpt tekorten tijdig te signaleren en bij te sturen waar dat nodig is. Bovendien beschikt MILOS over een handelingsplan waarin didactische tips gegeven worden die aangeven hoe spreekvaardigheid bevorderen in zijn werk kan gaan.

Kathelijne Jordens (Centrum voor Taal en Onderwijs, K.U.Leuven)

Contact

kathelijne.jordens@arts.kuleuven.be
machteld.verhelst@arts.kuleuven.be

RONDE 1: HOE KAN 'ANDERS EVALUEREN' HET VERSCHIL MAKEN OP SCHOOL?

**Panelgesprek
10.45u – 12.00u.**

Hoe kan competentiegericht evalueren bijdragen aan gelijke onderwijskansen? Het lijkt evident dat evalueren alles te maken heeft met gelijke onderwijskansen: het falen en lukken wordt immers vanuit de evaluatie bepaald. Maar misschien legt het competentiegericht werken de lat veel hoger? En hoe valt dat te rijmen met gelijke onderwijskansen?

Het Steunpunt GOK heeft een uitgebreide visietekst ontwikkeld over de mogelijkheden van competentiegericht evalueren voor het realiseren van gelijke onderwijskansen. Deze tekst is een boeiend startpunt om een evaluatiebeleid uit te tekenen op schoolniveau.

We praten met een panel van ervaringsdeskundigen en specialisten.

Het gesprek wordt opgehangen aan vier grote thema's:

1. Welke randvoorwaarden zijn er nodig?
2. Welke impact streven we na?
3. Hoe kunnen we procesevaluatie beter uitbouwen?
4. Welke relaties leggen we tussen evaluatie en wat er in de klas gebeurt binnen het onderwijsleerproces?

Panelleden:

Franz Verplancke, directeur Sint-Amandscollege Kortrijk

Kaat Delrue, Lerarenopleiding Arteveldehogeschool Gent

Leen Debie, Pedagogische Begeleidingsdienst Gent

Ludo Heylen, Steunpunt GOK, Werkgroep Breed evalueren

Marc Raemdonck, directeur Instituut Sint-Maria Antwerpen

Moderator: Piet van Avermaet, Steunpunt GOK

Contact

e.verstraete@ugent.be

leen.pil@arts.kuleuven.be

lucia.luyten@arts.kuleuven.be

ludo.heylen@ped.kuleuven.be

piet.vanavermaet@ugent.be

RONDE 2: WAAR LIGGEN DE TALENTEN VAN JE NIEUWE LEERLINGEN? **Jongeren-beginbeeldinstrument instroom secundair onderwijs** **13.00u – 14.10u.**

Het JBI (Jongeren-beginbeeldinstrument) probeert antwoorden te vinden op de volgende vragen:

- Waar staan je leerlingen en waar kan je op inspelen?
- Met welke competenties hou je rekening?
- Op welke manier kun je de leerlingen betrekken bij het opbouwen van dit beginbeeld?
- Hoe kun je beter ondersteuning bieden?

Niemand komt op dezelfde manier de school binnen. Er zijn vele verschillen. Het Jongeren-beginbeeldInstrument voor het eerste jaar secundair onderwijs is bedoeld om vanuit verschillende invalshoeken een juist beeld op te hangen van de mogelijkheden van jongeren en om op zoek te gaan naar hun talenten.

Tijdens de workshop stellen we het instrument voor. We lichten daarbij het concept 'competentiegericht evalueren' toe, de visie die aan het instrument ten grondslag ligt.

Het JBI bestaat uit verschillende onderdelen:

1. Het vaststellen van waar leerlingen staan aan de hand van
  - vragenlijsten voor leerlingen
    - keuzes en interesses
    - motivatie
    - beleving
    - competentiegevoel
  - interdisciplinaire opdrachten die informatie geven over
    - taalvaardigheid
    - inzicht in rekenen
    - technologische interesse
    - muzische mogelijkheden
  - observatielijsten voor observatie door leerkrachten tijdens prettige assessmentsituaties
2. Informatie hoe je rond deze gegevens de communicatie kan organiseren
3. Suggesties hoe je actief aan de slag kan vanuit de vaststellingen
  - didactische suggesties voor leerkrachten
  - suggesties voor leerlingen

Ludo Heylen en Lucia Luyten (Steunpunt GOK)

Contact

e.verstraete@ugent.be

lucia.luyten@arts.kuleuven.be

ludo.heylen@ped.kuleuven.be

RONDE 3: CONTROLEFREAKS : TO BE OR NOT TO BE?
Evalueren om jongeren meer leerkansen te geven
14.20u – 15.30u.

We evalueren veel. Eén jaar van de zes jaren secundair onderwijs gaat op aan evaluaties (uit Klasse). Daarbij zijn we vooral controlerend bezig. Bijna dagelijks wordt getoetst of leerlingen wel leren, meestal gaat het daarbij om reproductieve kennis (Van Petegem).

Maar het kan ook anders bekeken worden. Evalueren is jongeren stimuleren in hun brede ontwikkeling als persoon. Op zoek naar kenmerken voor een brede evaluatie stellen we ons vragen zoals

- Waarom evalueren we?
- Wie evalueert?
- Wanneer wordt er geëvalueerd?
- Wat willen we evalueren (kennis, vaardigheden, attitudes, competenties)?
- Welke factoren verhogen de betrokkenheid van jongeren?
- Wat is de kracht van positieve feedback, van permanente en procesevaluatie, van ontwikkelingsgericht evalueren?
- Welke evaluatievormen verhogen de zelfverantwoordelijkheid van jongeren?
- Hoe maakt criteriumgericht evalueren de feedback transparanter?

Tijdens de workshop gaan we in dialoog met elkaar en met de eigen schoolpraktijk en laten we ons inspireren door praktijkvoorbeelden om daarna zelf aan de slag te gaan. We werken met ervaringsoefeningen, geleide reflectie, theoretische onderbouwing en toepassingsopdrachten (binnen het eigen vakgebied).

De voorbije jaren heeft het Steunpunt GOK praktijkvoorbeelden uitgewerkt rond anders evalueren/competentiericht evalueren. Deze voorbeelden bespelen een breed spectrum. Aan de ene kant heb je voorbeelden die laagdrempelig zijn om in te stappen in het competentiegerichte evalueren. Ze geven leerkrachten de kans om zeer geleidelijk stappen te zetten. Aan de andere kant heb je voorbeelden die zeer uitdrukkelijk en consequent het competentiegerichte evalueren promoten. Ze willen leerkrachten inspireren die er nu al helemaal willen voor gaan. De voorbeelden worden gelinkt aan evaluatiefiches waar meer informatie wordt gegeven over de evaluatiemethodiek met onder andere aandachtspunten voor het gebruik ervan. In de workshop zullen voorbeelden van basis en secundair onderwijs aan bod komen.

Leen Pil en Jef Deschuyffeleer (Steunpunt GOK)

Contact

leen.pil@arts.kuleuven.be

jef.deschuyffeleer@ugent.be

RONDE 1: OUDERS IN (INTER)ACTIE!
Ouderparticipatie en Nederlands leren door projectwerk
10.45u – 12.00u.

Ook anderstalige ouders in (inter)actie!: een lagere school en een partner binnen het Volwassenenonderwijs werken samen rond een NT2-traject voor ouders. De laatste tijd is er in Vlaanderen veel discussie over de “beperkte betrokkenheid” van anderstalige ouders bij het onderwijs van hun kind. Een te beperkte kennis van de Nederlandse taal is één van de oorzaken daarvan. Daarom wil men anderstalige ouders stimuleren om NT2-lessen te volgen. Op sommige plaatsen werd een lesaanbod voor ouders voorzien. Dit aanbod kende echter een wisselend succes en de effecten op de interactie tussen ouders en school waren vaak teleurstellend. Daarom heeft het Centrum voor Taal en Onderwijs (K.U.Leuven) en het Steunpunt GOK een methodiek ontwikkeld die zich niet alleen specifiek richt op doelgerichte inhouden voor taallessen voor ouders maar ook op de interactie met de school en/of de omgeving. Deze methodiek werd in het schooljaar 2007-2008 uitgetoetst in een aantal scholen en de resultaten ervan zijn veelbelovend. U krijgt een uitgebreid gedocumenteerd verslag van dit project met getuigenissen uit de praktijk. Aan het einde van deze bijeenkomst is er de gelegenheid tot het stellen van vragen.

Renilde Janssens (NT2-lesgever Ouders in Interactie , De Knipoog, Vilvoorde)
Ingrid De Keuster (NT2-lesgever Ouders in Interactie, De Piramide, Antwerpen)
Benny Cornelis (directeur De Piramide, Antwerpen) (onder voorbehoud)

Lies Houben (Centrum voor Taal en Onderwijs, K.U.Leuven) en Heidi De Niel (Steunpunt GOK)

Contact

lies.houben@arts.kuleuven.be

heidi.deniel@arts.kuleuven.be

**RONDE 2: DOORSTROMING & ORIËTERING:
ook aandacht voor ouders
13.00u – 14.10u.**

Voor de school is het belangrijk, om bij het begeleiden van leerlingen in hun school- en beroepskeuze, een band met de ouders op te bouwen en hen te betrekken en te informeren over die keuze.

We starten deze bijdrage met een algemeen referentiekader rond doorstroming en oriëntering, van waaruit gewerkt wordt binnen het Steunpunt GOK. Drie begrippen staan hierbij centraal: 'zelfconceptverheldering', 'keuzecompetentie' en 'horizonverruiming'.

Vervolgens krijgen we een inspirerende getuigenis van de Sint-Salvator Basisschool uit Gent. Deze school werkt al langer rond doorstroming & oriëntering en verbindt dit thema met het zorgverhaal. Oriënteren van leerlingen gebeurt niet alleen in het zesde leerjaar, maar is een taak voor de gehele basisschool. De presentatie focust op hoe samen met ouders, leerlingen, leerkrachten, CLB en secundaire scholen gewerkt wordt aan oriëntering van leerlingen. Het accent wordt gelegd op oriëntering in het zesde leerjaar en het b-spoor, een speciaal traject opgestart voor leerlingen die doorstromen naar het beroepsonderwijs.

Anne Vereecken, Zorgteam Sint-Salvator Basisschool, Gent
Jef De Schuyffeeler, Steunpunt GOK
Magda Seynaeve, Zorgteam Sint-Salvator Basisschool, Gent
Tamara Sinia, Directeur Sint-Salvator Basisschool, Gent

Contact

jef.deschuyffeeler@ugent.be

RONDE 3: SCHOOL EN OUDERS
partners of concurrenten?
14.20u – 15.30u.

Ouders betrekken bij het schoolleven van hun kind(eren), staat bij veel scholen op de agenda. In dit debat verkennen we aan de hand van stellingen verschillende aspecten:

- Waarom willen we als school ouders betrekken? Hoe?
- Waarom willen ouders betrokken worden? Op welke vlakken?
- Hoe communiceren we met ouders?
- In hoeverre kunnen ouders en school eisen stellen aan mekaar?

Deze bijdrage starten we met een korte uiteenzetting van het begrippenkader. Vervolgens leidt een moderator het debat -met publieksinteractie- in goede banen.

Inleiding: Cis Verschaeve, Steunpunt GOK

Moderator: Werner Trio

Debat met

Brigitte Hemmerijckx, teamverantwoordelijke, Intercultureel Netwerk Gent vzw
Chico Detrez, adjunct-directeur Stedelijk Instituut voor Sierkunsten en Ambachten, Antwerpen

Ludo Claes, stafmedewerker Onderwijs, VCOV Ouderkoepel

Marc Laquière, pedagogisch medewerker Federatie Marokkaanse Verenigingen (FMV)

Marie-Anne Godderis, Departement Onderwijs, Universiteit Antwerpen

Veerle Van de Velde, Lokaal Overleg Platform (LOP), Mechelen

Contact

francis.verschaeve@ugent.be

RONDE 1: GELIJKGESTEMD OP WEG?
GOK-visies en -praktijken in het secundair onderwijs
10.45u – 12.00u.

Een succesvol GOK-beleid begint bij een doelgerichte visie die door het hele schoolteam gedragen wordt. Hoe sterk en hoe homogeen is de visie op gelijke kansen in het Vlaamse onderwijsveld eigenlijk? Welke kennis, overtuigingen en percepties liggen eraan ten grondslag? En tot welke praktijken in en buiten de leslokalen leidt dit? Het Steunpunt GOK deed onderzoek naar gokvisies en -praktijken op zes TSO/BSO-scholen en interviewde sleutelfiguren uit het beleid, de inspectie en de pedagogische begeleiding. De onderzoekers stellen de resultaten tijdens dit onderdeel voor en wisselen daarover van gedachten met de expert onderwijsvernieuwing Rudi Schollaert (VSKO) en met het publiek.

Tineke Padmos en Wouter Vandenberge (Steunpunt GOK)

Contact

tineke.padmos@arts.kuleuven.be

wouter.vandenberge@ugent.be

RONDE 2: NIETS GAAT VANZELF.
Een groeipad naar integratie van GOK-initiatieven
in enkele basisscholen
13.00u – 14.10u.

Vaak blijven acties in het kader van het GOK-plan beperkt tot eenmalige, soms wat op zichzelf staande initiatieven. Ze stromen niet door naar het hele team en raken ook niet ingebed in de brede klas- en schoolwerking. Met het Groeipad naar integratie bieden we scholen een spiegel om vast te stellen in welke mate en op welke aspecten van hun werking er al samenhang en samenwerking gerealiseerd is. We koppelen dit aan strategieën en initiatieven om de integratie en samenwerking verder te ondersteunen. We volgen enkele basisscholen en reflecteren op de context, de condities en het proces.

Danny Huijsmans, directeur Basisschool Sint-Jan, Lommel
Eric Bakkers, directeur Vrije Basisschool Kadee, Tongerlo
Ferre Laevers (Steunpunt GOK)

Contact

ferdinand.laevers@ped.kuleuven.be

**RONDE 3: ERVAREN LOODSEN, MET EN TEGEN DE STROOM.
GOK-begeleiders aan het woord
14.20u – 15.30u.**

Wat heeft GOK opgeleverd voor het beleidsvoerend vermogen van scholen?

Welke kansen heeft GOK geschapen om scholen met de stroom mee te krijgen, voor het toepassen van kansensbevorderende praktijken, maar vooral ook voor het uitwerken van een visie op kansensbevordering en het inbedden van sterke praktijken in een doelgericht en planmatig beleid?

Tegen welke obstakels zijn de begeleiders zoal aangevaren en hoe hebben ze dan het schip weer vlot gekregen?

Wat hebben de GOK-begeleiders geleerd uit hun ervaringen op de scholen?

En wat zien ze als uitdagingen voor de toekomst, als een geïntegreerd begeleiderskorps het loodswerk voor gelijke kansen op zich neemt?

Een delegatie GOK-begeleiders uit basis- en secundair onderwijs gaat in op de vragen van een nieuwsgierige interviewer.

Een neerslag van de werking van de GOK-begeleiders gedurende de eerste 2 GOK-cycli is te vinden in volgend boek:

Peeters, L. (2008).

Oog voor meer gelijke onderwijskansen, een handleiding voor beginnende begeleiders.
Vlaamse Onderwijsraad, Brussel.

Tijdens deze ronde wordt het boek voorgesteld.

Panelleden:

Erna Janssens (VSKO, secundair onderwijs)

Gerda Bruneel (VKSO, basisonderwijs)

Jan Lecocq (GO! ex-GOK begeleider secundair onderwijs)

Karen Dehaen (OVSG, basisonderwijs)

Marc Smolenaers (VLOR-werkgroep, secundair onderwijs)

Patrice Caremans (directeur VLOR)

Contact

nora.bogaert@arts.kuleuven.be

RONDE 1: INBREKEN IN DE KLAS...
Didactische praktijken ter ondersteuning
van gelijke onderwijskansen in het KLEUTERONDERWIJS
10.45u – 12.00u.

Hoe ondersteunen we kleuterleid(st)ers bij het opzetten van een krachtige leeromgeving? We zoomen in op verschillende aspecten van de klaspraktijk in relatie tot het optimaal creëren van gelijke onderwijskansen voor alle kleuters. Hoe kunnen we alle kleuters in de klas kansen geven om hun competenties en talenten te tonen, maximaal in te zetten en zo verder te ontwikkelen? Hoe kunnen we werken aan een krachtige leeromgeving die vertrekt van: een uitdagend en motiverend aanbod, aandacht voor het welbevinden, een soepele klasorganisatie, aandacht voor interactie en participatie, omgaan met diversiteit, een rijk taalaanbod met veel kansen tot taalproductie, bieden van voldoende variatie?

In kleine groepjes belichten we het ondersteunen van gelijke onderwijskansen telkens vanuit een ander perspectief. We hangen het als het ware op aan een andere kapstok. Op die manier willen we ook aantonen dat gelijke onderwijskansen op verschillende manieren geconcretiseerd kunnen worden in de klaspraktijk. De verschillende kapstokken zijn: het procesgericht kindvolgsysteem, soepele klasorganisatie en het screeningsinstrument diversiteit.

Met het *procesgericht kindvolgsysteem* wordt er gekeken hoe elk van de kinderen in de klasgroep het maakt. Er wordt gepeild naar hun welbevinden en betrokkenheid en naar hun competenties om een zo juist mogelijk klasbeeld te vormen. Uit de analyse hiervan worden interventies opgezet die inspelen op de verschillende (zorg-)vragen en die 'alle' kinderen verder willen brengen in hun ontwikkeling.

Een *soepele klasorganisatie* is een middel om alle kinderen in hun verscheidenheid aan te spreken, om hen op een actieve manier te betrekken bij het aanbod en met taal te laten bezig zijn. Het biedt ruimte voor de leerkracht om te observeren en in te schatten wie welke ondersteuning nodig heeft. Door een soepele klasorganisatie kunnen we ons onderwijs nauw laten aansluiten bij de noden en behoeften van de klasgroep waardoor we een veilig en uitdagend onderwijsklimaat ontwikkelen.

Het *screeningsinstrument diversiteit* bestaat uit een instrumentarium met opdrachten en observatie- en scoringsinstrumenten om de competenties van leerlingen m.b.t. omgaan met diversiteit in kaart te brengen. We ontwikkelden een aantal activiteiten waardoor leerkrachten zich een beeld kunnen vormen van hoe het staat met deze competentie in hun klas. Daarbij geven we tips en ondersteuning om het leerkrachthandelen te optimaliseren om zo meer leerlingen meer te laten leren.

Eva Verstraete, Ilse Aerden, Lenny Gerinckx, Martien Geerts en Vicky Verley van het Steunpunt GOK

Contact

e.verstraete@ugent.be

ilse.aerden@ped.kuleuven.be

lenny.gerinckx@ugent.be

martien.geerts@arts.kuleuven.be

vicky.verley@ugent.be

RONDE 2: INBREKEN IN DE KLAS...
Didactische praktijken ter ondersteuning
van gelijke onderwijskansen in het LAGER ONDERWIJS
13.00u – 14.10u.

Hoe ondersteunen we leerkrachten bij het opzetten van een krachtige leeromgeving? We zoomen in op verschillende aspecten van de klaspraktijk in relatie tot het optimaal creëren van gelijke onderwijskansen voor alle leerlingen. Hoe kunnen we alle leerlingen in de klas kansen geven om hun competenties en talenten te tonen, maximaal in te zetten en zo verder te ontwikkelen? Hoe kunnen we werken aan een krachtige leeromgeving die vertrekt van: uitdagende en motiverende opdrachten, aandacht voor het welbevinden, interactieve en soepele werkvormen, aandacht voor participatie, omgaan met diversiteit, een rijk taalaanbod met veel kansen tot taalproductie?

In kleine groepjes belichten we het ondersteunen van gelijke onderwijskansen telkens vanuit een ander perspectief. We hangen het als het ware op aan een andere kapstok. Op die manier willen we ook aantonen dat gelijke onderwijskansen op verschillende manieren geconcretiseerd kunnen worden in de klaspraktijk. De verschillende kapstokken zijn: het procesgericht kindvolgsysteem, soepele en interactieve werkvormen en het screeningsinstrument diversiteit.

Met het *procesgericht kindvolgsysteem* wordt er gekeken hoe elk van de kinderen in de klasgroep het maakt. Er wordt gepeild naar hun welbevinden en betrokkenheid en naar hun competenties om een zo juist mogelijk klasbeeld te vormen. Uit de analyse hiervan worden interventies opgezet die inspelen op de verschillende (zorg-)vragen en die 'alle' kinderen verder willen brengen in hun ontwikkeling.

Interactieve en soepele werkvormen zijn een middel om alle kinderen in hun verscheidenheid aan te speken, om hen op een actieve manier met taal te laten bezig zijn. Interactief werken biedt ruimte voor de leerkracht om te observeren en in te schatten wie welke ondersteuning nodig heeft. Door gebruik te maken van interactieve en soepele werkvormen kunnen we ons onderwijs nauw laten aansluiten bij de noden en behoeften van de klasgroep waardoor we een veilig en uitdagend onderwijsklimaat ontwikkelen.

Het *screeningsinstrument diversiteit* bestaat uit een instrumentarium met opdrachten en observatie- en scoringsinstrumenten om de competenties van leerlingen m.b.t. omgaan met diversiteit in kaart te brengen. We ontwikkelden een aantal activiteiten waardoor leerkrachten zich een beeld kunnen vormen van hoe het staat met deze competentie in hun klas. Daarbij geven we tips en ondersteuning om het leerkrachthandelen te optimaliseren om zo meer leerlingen meer te laten leren.

Eva Verstraete, Ilse Aerden, Lenny Gerinckx, Martien Geerts en Vicky Verley van het Steunpunt GOK

Contact

e.verstraete@ugent.be

ilse.aerden@ped.kuleuven.be

lenny.gerinckx@ugent.be

martien.geerts@arts.kuleuven.be

vicky.verley@ugent.be

RONDE 3: INBREKEN IN DE KLAS...
Didactische praktijken ter ondersteuning
van gelijke onderwijskansen in het SECUNDAIR ONDERWIJS
14.20u – 15.30u.

Hoe ondersteunen we leerkrachten bij het opzetten van een krachtige leeromgeving? We zoomen in op verschillende aspecten van de klaspraktijk in relatie tot het optimaal creëren van gelijke onderwijskansen voor alle leerlingen. In kleine groepjes belichten we dit telkens vanuit een ander perspectief. De verschillende invalshoeken zijn: de geïllustreerde kijkwijzer, lesmateriaal en didactische wenken en het screeningsinstrument diversiteit.

De *kijkwijzer-methodiek* is een manier voor leraren om in de klas aan gelijke onderwijskansen te werken. Daarbij voelen ze zich in het begin vaak figuurlijk in hun blootje staan. Een belangrijk onderdeel van de methodiek is immers dat je een eigen les laat opnemen op video én die les samen met een beperkt aantal zelfgekozen collega's bespreekt. Zo maken we leraren bewuster van het effect dat hun handelen op hun leerlingen heeft. Op lange termijn moet de vertrouwdheid met de methodiek ertoe bijdragen dat leraren op een meer onbevooroordeelde wijze hun leerlingen tegemoet treden, en meer kansen aangrijpen om hen daadwerkelijk te stimuleren bij het leren.

Met het *prototypisch lesmateriaal*, de fiches over de gebruikte methodieken en de didactische wenken willen we leerkrachten ondersteunen bij het interactiever en participatiever maken van hun klaspraktijk. Interactieve werkvormen zijn een middel om alle jongeren in hun verscheidenheid aan te spreken en om hen op een actieve manier met taal te laten bezig zijn. Interactief werken geeft jongeren de kans om zelf verantwoordelijkheid op te nemen bij hun leerproces en om te leren van en met elkaar.

Het *screeningsinstrument diversiteit* bestaat uit een instrumentarium met opdrachten en observatie- en scoringsinstrumenten om de competenties van jongeren m.b.t. omgaan met diversiteit in kaart te brengen. We ontwikkelden een aantal activiteiten waardoor leerkrachten zich een beeld kunnen vormen van hoe het staat met deze competentie in hun klas. Daarbij geven we tips en ondersteuning om het leerkrachthandelen te optimaliseren om zo meer jongeren meer te laten leren.

Eva Verstraete, Kathleen Collijs, Lenny Gerinckx, Ludwig Jossa, Nathalie Van Avermaet en Tineke Padmos van het Steunpunt GOK

Contact

e.verstraete@ugent.be
 kathleen.collijs@arts.kuleuven.be
 lenny.gerinckx@ugent.be
 ludwig.jossa@ped.kuleuven.be
 nathalie.vanavermaet@ugent.be
 tineke.padmos@arts.kuleuven.be

RONDE 1: EEN BREDE SCHOOL, WAT IS DAT?
Referentiekader Brede School
10.45u – 12.00u.

In Vlaanderen en Brussel leeft en beweegt er heel wat rond Brede School. Er lopen proefprojecten en vanuit diverse sectoren zijn er visieteksten, projectoproepen en debatten. Het Steunpunt GOK ontwikkelde een referentiekader met de bedoeling het veld van de Brede School te inspireren en richting te geven. Tijdens deze bijdrage staan we stil bij de kernaspecten van de Brede School zoals die binnen het referentiekader een plaats krijgen: waarom werken aan de Brede School, op welke manier en met wie? De conceptuele benadering van de Brede School zal daarbij worden getoetst aan voorbeelden uit de praktijk. De visietekst en het referentiekader zijn te downloaden op www.vlaanderen.be/bredeschool.

Annelies Joos

Contact

annelies.joos@ugent.be

**RONDE 2: DE HANDEN IN ELKAAR!
SAMENWERKING EN NETWERKVORMING BINNEN BREDE SCHOOL
13.00u – 14.10u.**

Samenwerking tussen partners uit diverse sectoren is van cruciaal belang om de ontwikkeling van kinderen en jongeren te stimuleren en waar nodig te ondersteunen. Maar hoe pak je dat aan? De praktijk wijst uit dat samenwerken niet altijd evident is. Tijdens deze bijdrage bespreken we inzichten en handvaten rondom samenwerking en netwerkvorming van naderbij, in combinatie met ervaringen van bredeschoolprojecten. Meer informatie over samenwerken binnen een brede school, vindt u op www.vlaanderen.be/bredeschool.

Marjan Engels

Contact

marjan.engels@ped.kuleuven.be

RONDE 3: DE BREDE SCHOOL INHOUDELIJK UITGEDAAGD.
Werken aan een brede leer- en leefomgeving
14.20u – 15.30u.

De inhoudelijke vormgeving van een Brede School staat doorgaans niet als eerste punt op de agenda. Organisatorische aspecten vragen veel en voortdurend aandacht. We mogen echter niet uit het oog verliezen dat de Brede School ook ergens over gaat. Ze stelt zich tot doel de ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren te verhogen en te verbreden. Het creëren van een brede leer- en leefomgeving, vormt de inhoudelijke uitdaging die aan dit doel gekoppeld is. Daarbinnen kunnen kinderen en jongeren een grote diversiteit aan 'leer'ervaringen opdoen. Maar hoe pak je dat aan? En wat betekent dat concreet in de praktijk? Deze vragen vormen het vertrekpunt van de bijdrage. De [Toelichting bij 'De Brede School inhoudelijk uitgedaagd'](#) op www.vlaanderen.be/bredeschool biedt meer informatie hierover.
Veerle Ernalsteen

Contact

veerle.ernalsteen@ugent.be

PLENAIRE LEZING DOOR MINISTER FRANK VANDENBROUCKE

**GELIJKE ONDERWIJSKANSEN
DE SCHOLEN ZIJN AAN ZET**

15.40u – 16.30u.

U kan de toespraak van minister Frank Vandenbroucke nalezen op:

www.vandenbroucke.com